

MODEL LICENCIRANJA IZVODITELJA ŠUMSKIH RADOVA

A MODEL FOR LICENSING FOREST CONTRACTORS

Mario ŠPORČIĆ*, Ivan MARTINIĆ*

SAŽETAK: U radu se donosi model licenciranja izvoditelja šumskega dela na osnovi stanja podjetništva u šumarstvu Hrvatske i iskustava zemalja razvijenog šumarstva. Predloženim modelom utvrđuju se mogući nositelji licence, minimalni uvjeti za pristup postupku licenciranja, protokoli i sudionici u postupku licenciranja, pravni okvir i pravni mehanizmi, stručne institucije i tijela uključena u licenciranje. Određeni su formalni i kvalifikacijski uvjeti koje izvoditelji moraju ispunjavati da bi stekli strukovnu potvrdu – licencu. Uz licencu izvoditelju se dodaje i oznaka određene razine poslovne sposobnosti (kategorija licence). Predloženi bi model licenciranja trebao osigurati nastanak prvih formalno ovlaštenih i kvalificiranih izvoditelja šumskega dela u Hrvatskoj.

Ključne riječi: šumarstvo, šumska delavnica, izvoditelji šumskega dela, podjetništvo, licenciranje

1. UVOD – Introduction

U zadnjem desetljeću Hrvatske šume d.o.o. Zagreb u svojstvu poduzeća za gospodarenje državnim šumama u Republici Hrvatskoj (RH) u značajnoj mjeri, prijeći i izradi, privlačenju i prijevozu drva, ali i pri drugim radovima, oslanjalo na uslužne izvoditelje šumskega dela. Pritom se vjerovalo da će tržišni mehanizmi dovesti do selekcije najboljih izvoditelja u smislu da će se takvi profilirati u pouzdane i kvalitetne davatelje šumarskih usluga. Malo je pak dokaza da se to zaista i dogodilo. Dosadašnja istraživanja (Vondra i dr. 1997, Martinić 1998, Šporčić i Martinić 2004) pokazuju da postojeći uslužni izvoditelji šumskega dela, nisu ni organizirani, ni dovoljno kvalificirani i poslovno stabilni – te su upitno kvalitetan proizvodni potencijal šumarske djelatnosti u Hrvatskoj.

1.1. PREDMET I CILJ ISTRAŽIVANJA – Scope of research

Kao ključni uvjet stručno i kvalitetno obavljenog posla u šumarstvu definira se kvalificiran i poslovno sposoban izvoditelj. Takvi se atributi stiču ili po striktno legislativno propisanim odredbama (zakoni, uredbe, pravilnici) ili točno definiranim strukovnim mode-

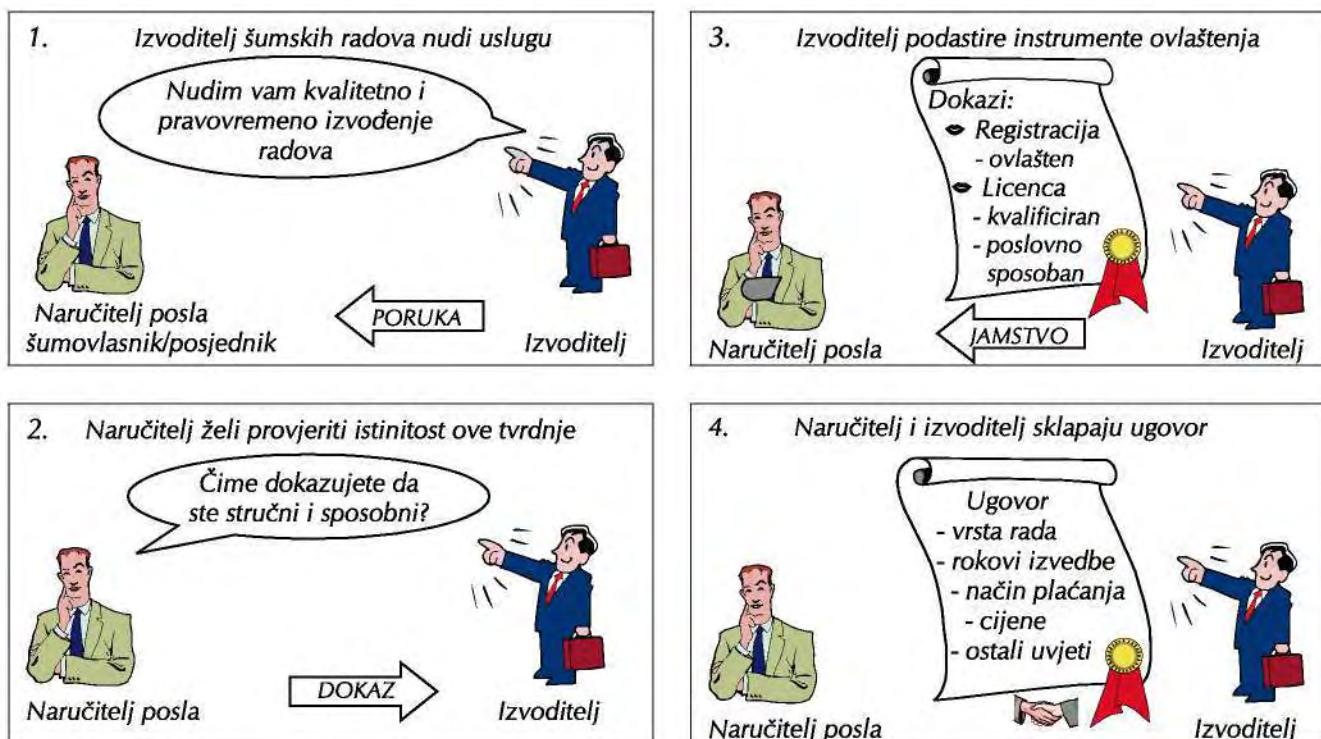
Mnoga pitanja vezana za temeljne kvalifikacije koje bi za kvalitetno obavljanje šumskega dela izvoditelji morali zadovoljavati i nužno ispunjavati i dalje su otvorena. Ti se uvjeti podjednako odnose na stručno-tehničko, organizacijsko-sigurnosno te ekonomsko i pravno gledište njihova djelovanja. Dok se u zemljama razvijenog šumarstva o ispunjavanju navedenih uvjeta primjetno vodi računa, u našoj šumarskoj praksi ne postoji ni okvirni koncept za rješavanje tog problema.

U radu se pokušalo odgovoriti na najčešće pitanje u vezi s uslužnim izvoditeljima šumskega dela: tko i uz koje osnovne uvjete može biti izvoditelj šumskega dela te na koji način takvu vrstu poduzetništva staviti u pravne okvire.

lima. U Hrvatskoj ni jedan od tih sustava do sada nije uspostavljen.

Cilj ovoga rada je iznalaženje modela koji će, uvažavajući sve karakteristike postojećeg stanja izvođenja šumskega dela u Hrvatskoj, osigurati nastanak prvih formalno ovlaštenih i kvalificiranih izvoditelja šumskega dela. Model se pritom mora oslanjati na kriterije, tijela, institucije i postupke koji će jamčiti objektivno

* Mr. sc. Mario Šporčić, Izv. prof. dr. sc. Ivan Martinić,
Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Slika 1. Uloge i odnosi u postupku ugovaranja izvođenja šumskih radova
Figure 1 Roles and relationships in contracting forest work operations

vrednovanje i nepristrano potvrđivanje kvalifikacija izvoditelja. Znanstvenim pristupom namjerava se utvrditi parametre obvezujućih uvjeta te predložiti model licenciranja koji bi bio prihvatljiv za hrvatsko šumarstvo.

Rezultati istraživanja trebali bi pridonijeti kvalitetnjem odlučivanju pri angažirajući izvođenja šumskih

radova, povećanju učinkovitosti i ekonomičnosti šumskih radova ali i većoj sigurnosti pri šumskim radovima. Značajan doprinos može se očekivati i u smanjenju oštećivanja šumskih ekosustava pri izvođenju radova.

2. METODE ISTRAŽIVANJA – Research methods

U metodološkom smislu istraživanje je provedeno kroz sljedeće korake:

1. pregled dosadašnjih radova i objava
2. analiza izvođitelja šumskih radova koje su angažirale "Hrvatske šume"
3. pregled inozemnih modela i iskustava licenciranja
4. analiza kriterija za registraciju i licenciranje izvođitelja

Pregledom dosadašnjih istraživanja predmetne problematike obuhvaćen je znatan broj domaćih i stranih literaturnih izvora, te su pretražene 'online' baze podataka i web stranice većine relevantnih šumarskih institucija u Europi. Pregled korištenih izvora obavljen je u našem prethodnom radu (Šporčić 2003).

Za ocjenu profila i stanja uslužnog izvođenja radova u šumarstvu Hrvatske analizirani su podaci o izvođiteljima koje je autorima članka ustupila tvrtka Hrvatske šume d.o.o. Zagreb. Proizvodna služba iste tvrtke sakupila je podatke od nuditelja usluga na nadmetanjima za obavljanje radova u razdoblju od 1998. do 2002. godine.

Procjena značaja pojedinih uslužnih izvođitelja obavila se na temelju analize obujma i vrijednosti radova koje su oni obavili za "Hrvatske šume" u promatranom razdoblju. O nalazu ove analize izvjestilo se u našem prethodnom članku (Šporčić i Martinić 2004).

Pregled inozemnih modela i iskustava obuhvatilo je karakteristike poduzetnika i njihovih udruženja, programe uvježbavanja i izobrazbe, stanje sigurnosti i zaštite zdravlja, utjecaj certifikacije šuma na poduzetništvo te uvjete i ograničenja u pružanju usluga u šumarstvu, o čemu se izvjestilo u prethodnom članku (Šporčić 2005).

Na temelju analitičkih istraživanja sakupljenih podataka te sistemacije dostupnih informacija o predmetnoj problematici izrađen je prijedlog modela licenciranja izvođitelja šumskih radova. Predloženim modelom utvrđuju se mogući nositelji licence, minimalni uvjeti za pristup licenciranju, protokoli i sudionici u licenciranju, pravni okvir i pravni mehanizmi (vrste dokumentata, upravni postupak i dr.), stručne institucije i tijela uključena u licenciranje.

3. NAČELA RAZVOJA HRVATSKOG MODELA LICENCIRANJA 3. Principles of development of the Croatian licensing model

Licenciranje je postupak kojim se utvrđuje kvalificiranost izvoditelja i njegova sposobnost za sigurno, djelotvorno i kvalitetno izvođenje radova u šumarstvu. Prema prijedlogu novog Zakona o šumama *strukovna potvrda – licenca* činit će izvoditelja kvalificiranim u natjecanju za izvođenje radova u hrvatskome šumarstvu. Kasnija prednost tako kvalificiranih izvoditelja mora biti u pravu natjecanja za izvođenje radova – što dolazi do izražaja u trenutku kada se nekvalificiranim izvoditeljima onemogući konkuriranje za takve poslove.

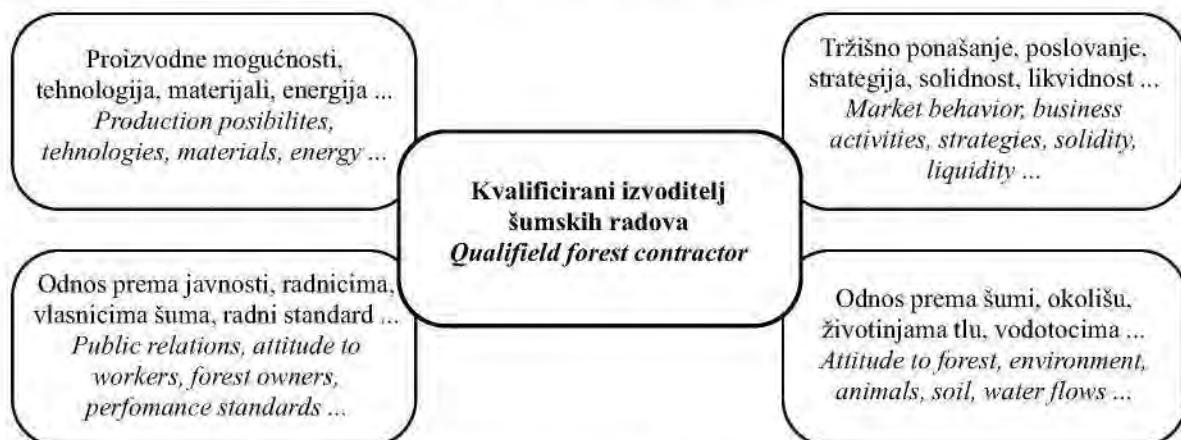
Naručiteljima radova licenca predstavlja jamstvo za stručno, kvalitetno, pravodobno i ekonomski uspješno izvedene radove te im znatno olakšava odluku o angažiranju i odabiru izvoditelja. Licenciranje je jamstvo

stručnog i kvalitetnoga izvođenja šumskih radova, ponajprije zato što je isključivo, tj. licenca može biti oduzeta ako izvoditelj radova ne ispunji određene kvalifikacijske uvjete, odnosno ne zadovolji poslovne kriterije.

Za postizanje kvalificiranih izvoditelja šumskih radova i stjecanje licence u Hrvatskoj, valja odgovoriti na sljedeća pitanja:

- koja je osnovna jedinica koju treba potvrditi?
- što treba provjeravati kao uvjet kvalificiranosti?
- što su i koji su dokazi ispunjavanja uvjeta?

Odgovor na pitanje kvalificiranosti izvoditelja otežan je jer mogućih područja procjenjivanja ima mnogo. K tome su i mjerila za njihovo vrednovanje različita.

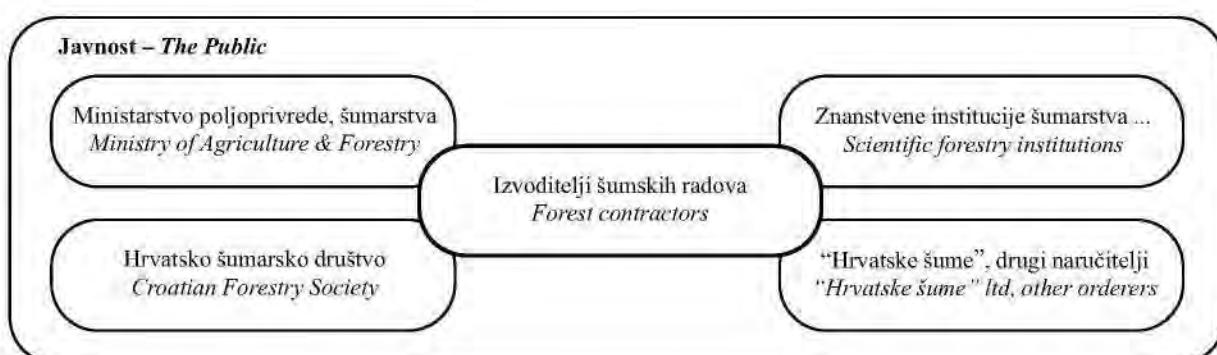

Slika 2. Područja prosuđivanja kvalificiranosti izvoditelja šumskih radova
Figure 2 Areas for assessing the competence of forest contractors

4. PREDLOŽENI MODEL LICENCIRANJA – 4. Proposed licensing model

Licenciranje izvoditelja šumskih radova ne smije biti slučajno i subjektivno. Ne može ga obavljati šumovlasnik, naručitelj poslova ili organizacija koja je u neposrednom poslovnom odnosu s izvoditeljem. Treba ga provoditi nezavisna oposobljena skupina stručnja-

ka/ocjenjivača u strukovno priznatoj organizaciji ili udruženju. Danas u Hrvatskoj ne postoji institut licenciranja za izvoditelje šumskih radova. Jednako tako nema ni zakonodavne regulacije te problematike, ali ni posebno ovlaštenih institucija.

Slika 3. Interesne strane licenciranja
Figure 3 Interested parties in the licensing procedure

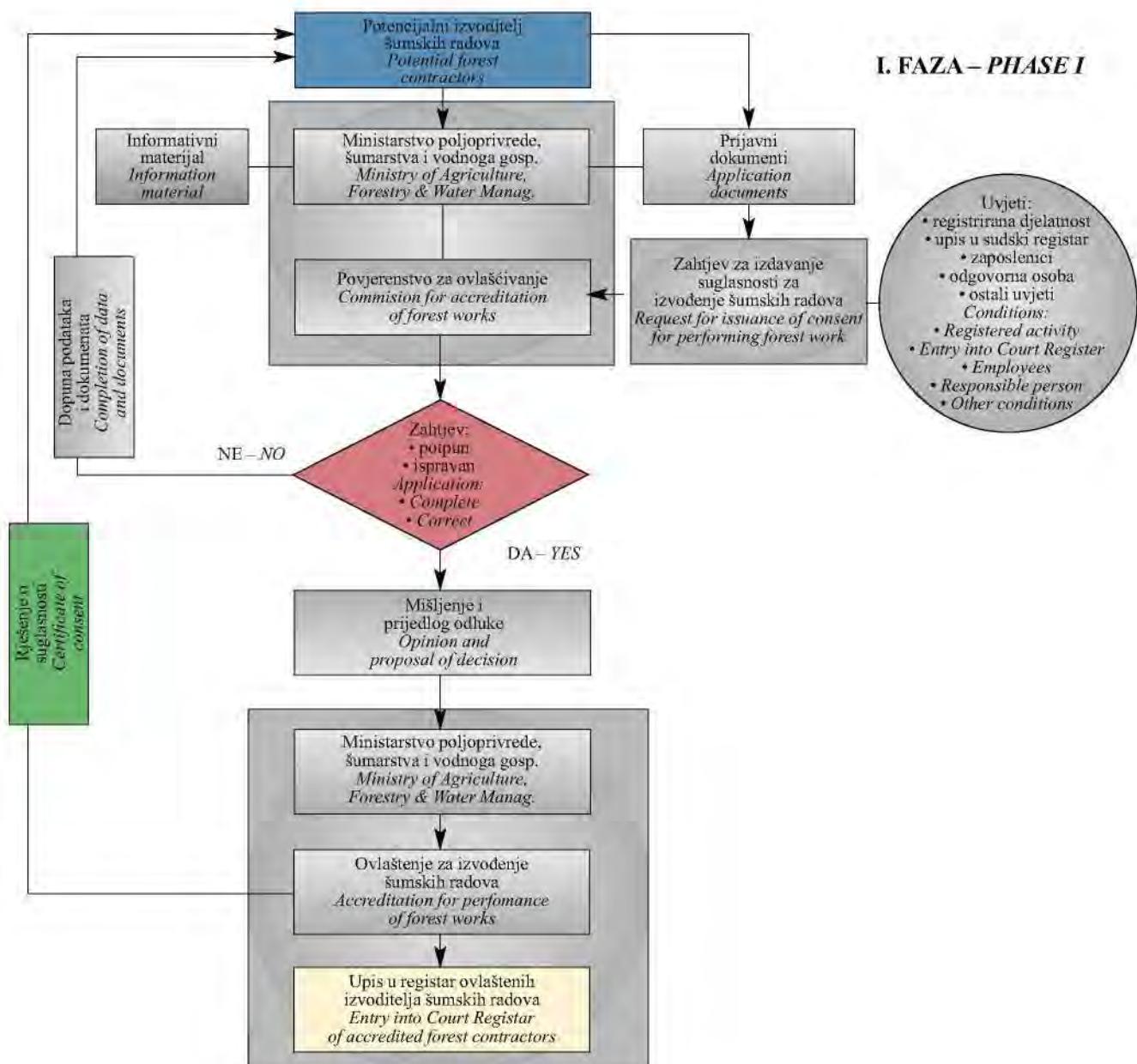
Osnovni normativni akt iz kojega proizlazi obveza ovlašćivanja i licenciranja svakako je *novi Zakon o šumama*. Za očekivati je da se tim zakonom riješe načelna pitanja vezana za licenciranje, a da se isto detaljno uredi podzakonskim aktima, čiji će nositelj izrade biti Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva (MPŠVG). Pritom će prioritetna i posebna zadaća biti informirati obveznike licenciranja o svim bitnim pitanjima vezano za licenciranje. Uspjehu toga dijela zadaće uveliko mogu pridonijeti Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, informirajući o novoj obvezi svoje uslužne izvoditelje šumskih radova. Za širo stručnu javnost ovakvo informiranje trebalo bi se obaviti putem strukovnih glasila i "Hrvatskoga šumarskog društva" (HŠD).

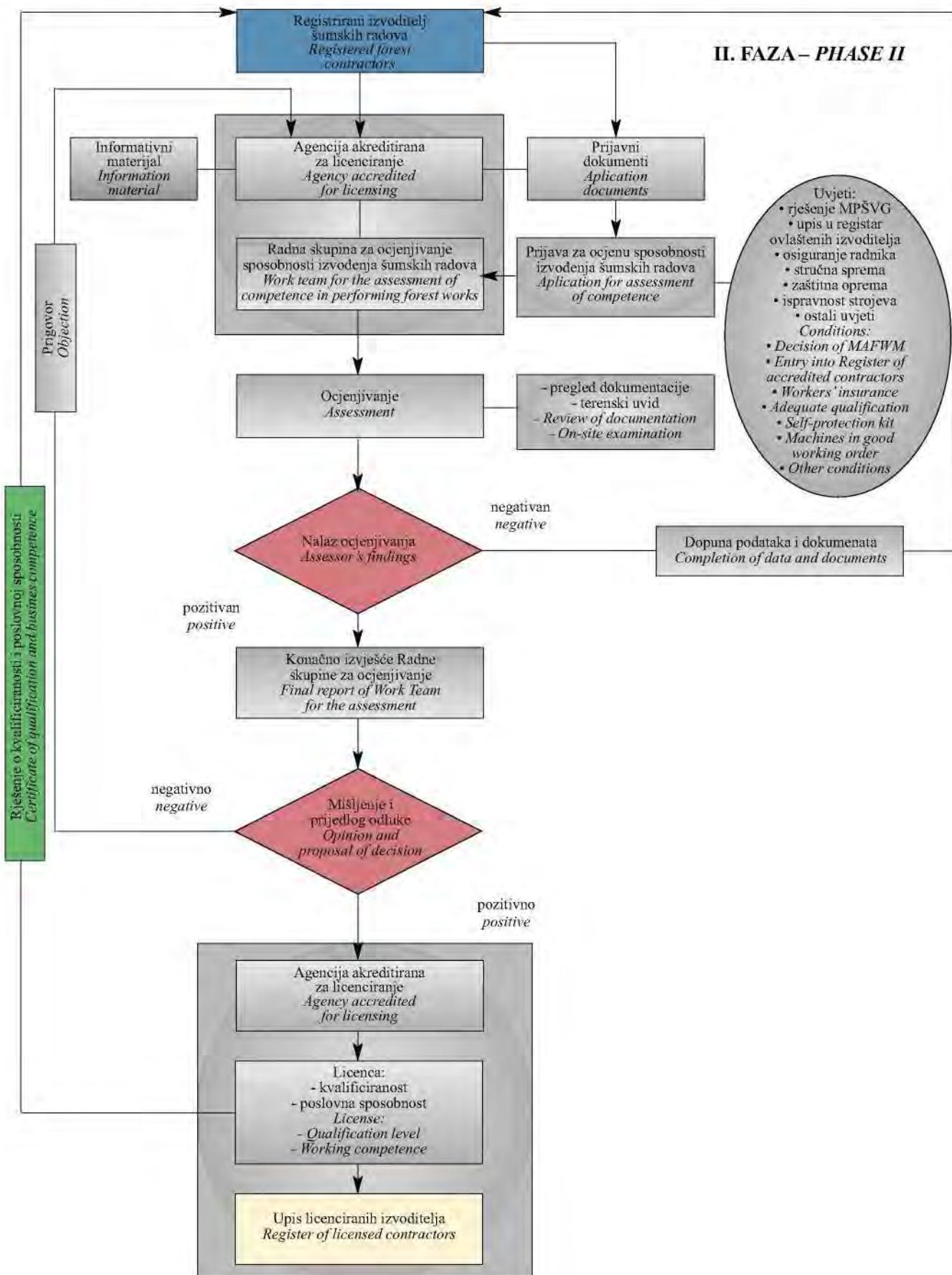
Predloženi model licenciranja provodi se u dvije faze:

Faza 1. Ovlašćivanje izvođenja šumskih radova

Faza 2. Licenciranje tj. ocjenjivanje kvalificiranosti i sposobnosti izvođenja šumskih radova

Na slici 4 prikazana je shema modela s postupcima i tijelima licenciranja.

Slika 4. Shema predloženog modela licenciranja izvoditelja šumskih radova
Figure 4 Diagram of the proposed model for licensing forest contractors

4.1. OVLAŠĆIVANJE IZVOĐENJA ŠUMSKIH RADOVA

4.1. Accreditation for performance of forest works

Ovlašćivanje je postupak kojim MPŠVG potvrđuje da je izvoditelju dopušteno izvođenje šumskih radova. Vrlo je važno da je prijedlogom novog Zakona o šumama ono određeno kao obvezno, uz jasnu odredbu da šumske rade mogu obavljati samo ovlašteni i licencirani izvoditelji.

Ovlašćivanje izvoditelja i upis u središnji registar uvodi finansijsku disciplinu u njihov rad, pogotovo u dijelu obveza prema zaposlenicima i državi. Jednako

tako država dobiva uvid u brojnost i stanje izvoditelja šumskih radova i mogućnost učinkovitih mehanizama poticanja njihovoga rada i poslovanja.

Upisnik ovlaštenih izvoditelja šumskih radova treba biti javan dokument. Prihvatljivo je da se dva puta godišnje popis svih ovlaštenih pravnih osoba za izvođenje šumskih radova objavljuje u "Narodnim novinama".

4.1.1. Subjekti, predmeti i zahtjevi u postupku ovlašćivanja

4.1.1. Entities, scopes and requirements of accreditation

Uslugu izvođenja šumskih radova mogu pružati samo pravne osobe na temelju rješenja koje izdaje MPŠVG. Uz zahtjev za izdavanje rješenja prilagali bi se sljedeći dokumenti:

- ovjerena kopija rješenja Trgovačkog suda o upisu pravne osobe u sudski registar nadležnog Trgovačkog suda
- ime, prezime i jedinstveni matični broj osobe zadužene za vođenje pravne osobe
- dokaz da odgovorna osoba u ovlaštenoj pravnoj osobi nije pravomoćno osuđivana za kazneno djelo protiv Republike Hrvatske
- popis zaposlenih radnika
- ovjerene kopije prijava mirovinskom i zdravstvenom osiguranju zaposlenih radnika
- akt koji uređuje radna mjesta zaposlenika za izvođenje šumskih radova s propisanom stručnom spremom i opisom poslova za svako radno mjesto
- potvrdu o plaćenoj upravnoj pristojbi

Radnici izravno uključeni u izvođenje šumskih radova trebaju imati potvrdu o sposobnosti za rad koja je izdana od ovlaštene institucije, a koju izvoditelj mora priložiti u postupku za registraciju.

Institutom ovlašćivanja jasno se diferenciraju ovlašteni od neovlaštenih izvoditelja. Prednost ovlaštenih

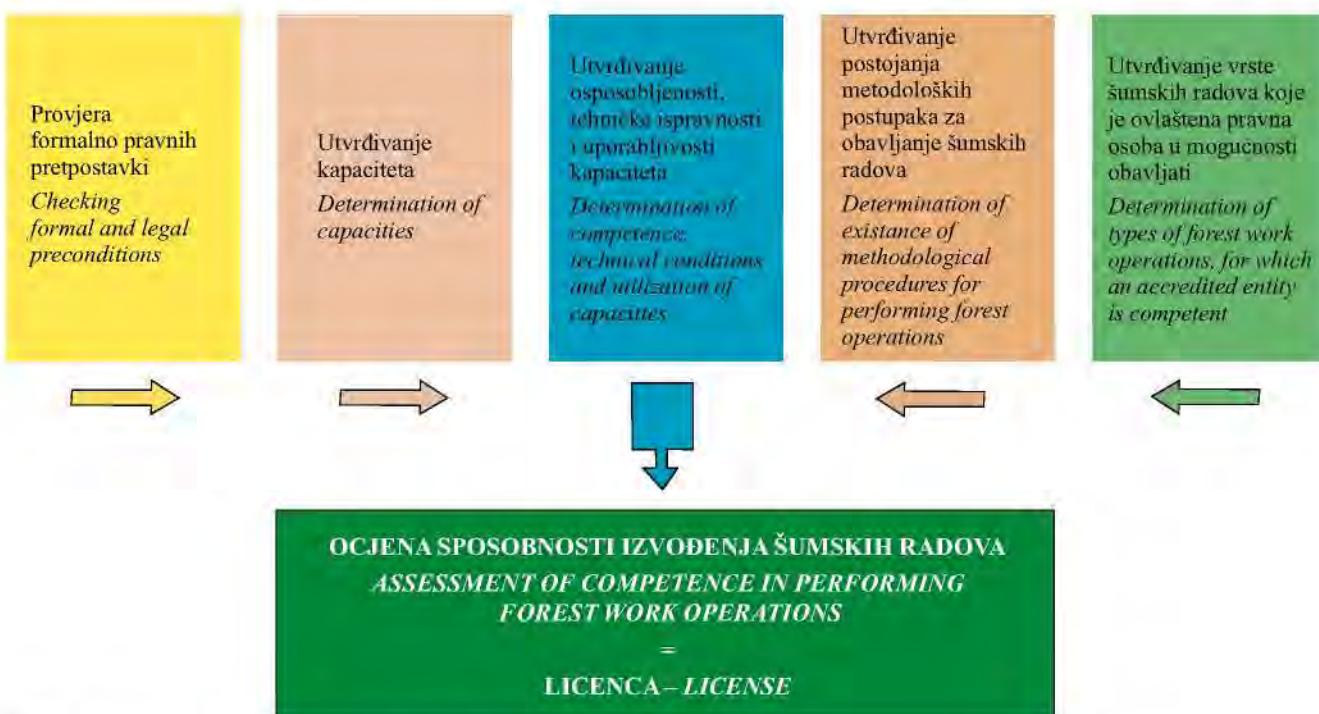
Slika 5. Uslužni izvoditelji šumskih radova na privlačenju drva
Figure 5 Forest contractors in performing forest work operations

izvoditelja time postaje tržišno prepoznatljiva i priznata. Na taj se način postiže 'selekcija prvog reda' koja sve izvoditelje stavlja u jednak startnu poziciju što se tiče njihovog pravnog položaja, prava i obveza. Značajan dio ovlašćivanja je i priprema izvoditelja za drugi korak – licenciranje.

4.2. LICENCIRANJE – Licensing

Postupku licenciranja pristupaju ovlašteni izvoditelji nakon dobivanja suglasnosti Ministarstva ili kod isteka roka valjanosti prethodno izdane ocjene. U svrhu utvrđivanja ocjene sposobnosti izvođenja šumskih radova oni su dužni tijelu akreditiranom za licenciranje (predvidivo slijedom prijedloga novog Zakona o šumama, Šumarska komora) dostaviti pripadajuću dokumentaciju. Posebno je važno da se uvidom na terenu članovi radne skupine uvjere je li izvoditelj kvalificiran i poslovno sposoban za sve vrste šumskih radova koje želi obavljati.

Licenca se izdaje za određeno razdoblje. Predlaže se da rokovi važenja licence budu 3 godine za prvo licenciranje i 5 godina za obnavljanje licence. Izmjena i dopuna licence radi se u slučaju značajnih promjena u kapacitetima izvoditelja. Nastale promjene izvoditelj je dužan prijaviti Agenciji za licenciranje. Isto tako, Agencija zadržava pravo izmjene licence svaki put kad samostalnim postupkom (provjera, dojava) ocjeni da su nastupile promjene takve vrste da značajno utječu na sposobnost izvođenja šumskih radova.

Slika 6. Postupci ocjenjivanja sposobnosti izvođenja šumskih radova
Figure 6 Procedures for assessment of the quality of forest work operations

4.2.1. Minimalni uvjeti za izdavanje licence

4.2.1. Minimum conditions for the issuance of license

Mehanizirani radovi iskorištavanja šuma, kao najznačajnije područje djelovanja i angažmana uslužnih izvoditelja te kao najčešći predmet natječaja "Hrvatskih šuma" prvi bi trebali biti predmet licenciranja i kao početna faza predstavljati svojevrsno stjecanje iskustva za daljnji razvoj i primjenu modela. Sukladno tomu, u radu su predloženi minimalni uvjeti za pozitivnu ocjenu sposobnosti izvođenja šumskih radova na primjeru sječe i izrade te privlačenja drva.

• **Sjeća i izrada drva / privlačenje drva – minimalni uvjeti:**

Izvoditelj šumskih radova smatraće se sposobnim za obavljanje sječe i izrade i/ili privlačenja drva ukoliko dokaže da:

- je ovlašten za izvođenje šumskih radova
- ima zaposlenu najmanje jednu osobu sposobljenu za obavljanje šumskih radova sjeće i izrade i/ili privlačenja drva
- zaposlenike izravno uključene u obavljanje radova sjeće i izrade/privlačenja drva osigurava za slučaj smrti i ozljeda prouzročenih obavljanjem tih radova

- posjeduje najmanje jedno specifično sredstvo rada – motornu pilu lančanicu / adaptirani poljoprivredni ili zglobni šumski traktor, koje mora biti tehnički ispravno i uporabljivo
- posjeduje najmanje jedan komplet specijalističke opreme, tehničkih sredstava i alata za izvođenje sjeće i izrade / privlačenja drva; po sjekaču/po traktoru – tehnički ispravne i uporabljive
- posjeduje najmanje jedan komplet zaštitne opreme po zaposleniku izravno uključenom u obavljanje radova sjeće i izrade i/ili privlačenja drva, koja mora biti tehnički ispravna i uporabljiva
- ima organiziranu funkciju zaštite na radu sukladno propisima
- prijašnjim radovima nije uzrokovao nedopustiva oštećenja sastojina i da nije u sporu s organizacijama koje skrbe za interes javnosti u vezi zaštite okoliša

Ispunjavanje navedenih uvjeta izvoditelji dokazuju dokumentima izdanim od ovlaštenih ustanova i institucija, uz neophodnu provjeru stanja na terenu od strane Radne skupine za licenciranje.

4.2.2. Vrste poslovne sposobnosti kao sastavni dio licence

4.2.2. Categories of working competence as an integral part of the license

Izvoditelju se uz licencu dodaje oznaka razine poslovne sposobnosti. Ovakvim razvrstavanjem licenciranim se izvoditeljima dodaje svojevrsni bonitet, čime

im se osigurava tržišna prepoznatljivost važna za naručitelja posla kada je u pitanju razina stručnosti i kapacitet izvoditelja. To je jednakovo važno za kreatore i nosite-

lje politike unapređenja i razvoja šumarskog poduzetništva, jer ukazuje na poslovne subjekte koje u programima treba pojačano respektirati. Također je važan motivacijski učinak ovakvog dodatnog razvrstavanja te postizanje pozitivne konkurenčije na tržištu usluga u šumarstvu.

Predloženi model predviđa razvrstavanje licenciranih izvoditelja u tri kategorije:

- 1) **Licenca I. vrste** – izvoditelj ispunjava propisane minimalne uvjete za izvođenje određene vrste rada na razini najmanjeg broja zaposlenika i najmanjeg broja radnih sredstava.
- 2) **Licenca II. vrste** – izvoditelj uz minimalne uvjete ispunjava sljedeće:
 - ima u stalnom radnom odnosu najmanje pet radnika sposobljenih za obavljanje šumskih radova
 - ima u stalnom radnom odnosu najmanje jednu osobu (voditelj posla) srednje stručne spreme

4.3. HRVATSKE ŠUME d.o.o. U PROCESU LICENCIRANJA 4.3. Hrvatske Šume ltd. in the process of licensing

Od ključne je važnosti odrediti se prema načinu na koji će u predloženi model licenciranja biti uključene Hrvatske šume d.o.o. Zagreb sa svojim zaposlenicima, od kojih je više od 4.500 u izravnoj šumskoj proizvodnji. Jasno je da se pritom "Hrvatske šume" u odnosu na uslužne izvoditelje prihvata kao značajno 'uređeniji' dio u sustavu šumarske proizvodnje.

No, istodobno je nužno da i izvoditelji "Hrvatskih šuma" budu podvrgnuti obvezi licenciranju, s time da će takav proces biti organizacijski lakše izvodiv, a formalni i strukovni kriteriji organiziranje i lakše dohvata-

- šumarskog usmjerjenja (šumarski tehničar)
- posjeduje najmanje tri specifična radna sredstva za rad u šumarstvu (neovisno o vrsti rada)

- 3) **Licenca III. vrste** – izvoditelj uz minimalne uvjete ispunjava sljedeće:

- ima u stalnom radnom odnosu najmanje 10 radnika sposobljenih za obavljanje šumskih radova
- ima u stalnom radnom odnosu najmanje jednu osobu (voditelj posla) visoke stručne spreme šumarskog usmjerjenja (diplomirani inženjer šumarstva) i najmanje jednu osobu srednje stručne spreme šumarskog usmjerjenja (šumarski tehničar)
- posjeduje najmanje 8 specifičnih radnih sredstava za rad u šumarstvu (neovisno o vrsti rada)

Ijivi. Razina zadovoljenja svakog od kriterija mora biti podjednaka za obje strane.

Nesumnjivo je da će "Hrvatske šume" radi izravne odgovornosti za sva gledišta gospodarenja šumom u Hrvatskoj, u segmentu izvođenja šumskih radova, a koji je izrazito važan za percepciju javnosti o dobroti gospodarenja šumom, biti snažno zainteresirane da tako transparentnim postupkom kakvo je licenciranje steknu važnu potvrdu svojeg kvalitetnog i odgovornog rada u šumarstvu.

5. RASPRAVA – Discussion

Potvrđivanje kvalificiranosti i poslovne sposobnosti izvoditelja šumskih radova jedna je od glavnih potpora razvoja poduzetništva u šumarstvu Hrvatske. Dokazivanje sukladnosti usluga, opreme i postupaka s odredbama propisa, normi i ugovorenih tehničkih specifikacija, pretpostavka je konkurenčne sposobnosti izvoditelja na zahtjevnem domaćem, eventualno i međunarodnom tržištu. Visoki zahtjevi za kvalitetu i jamstvo za sigurnost, pouzdanost i dogovorene rokove donose izvoditeljima veću odgovornost za proizvod/uslugu koju nude na tržištu. Istovremeno je važno da se izvoditeljima u dokazivanju boniteta osiguraju usluge stručno i tehnički sposobljenih laboratorija/ocjenitelja i potvrdbenih tijela kao osnove povjerenja u provedena ispitivanja i licenciranje izvoditelja.

Licenciranjem uslužnih izvoditelja razvijaju se pouzdani i odgovorni poslovni subjekti u tom dijelu gospodarenja šumama te osigurava obavljanje poslova

u skladu s pravilima šumarske struke. To je temeljna tehnička infrastruktura za kvalitetu obavljanja poslova u šumarstvu te pruža prepoznatljivost, prihvatanje i priznavanje izvoditelja radova.

Kao najveći korisnik usluga, Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, trebale bi biti među najzainteresiranjima za razvoj kvalitetnih, sposobnih i ekonomski prihvatljivih uslužnih izvoditelja. Sve dok imaju zadaču cijelovitog gospodarenja državnim šumama te su i prodavatelj drva, one trajno moraju poticati na razvoj želenog profila izvoditelja-poduzetnika.

Na državnoj razini važno je da MPŠVG bude predlagatelj i poticatelj vladinih projekata razvoja poduzetništva u šumarstvu putem kreditnih aranžmana, subvencija, poreznih olakšica i sl. Tim bi se poticajima investiralo u opremanje te organiziranje i sposobljavanje izvoditelja šumskih radova. Neophodno je da i konačni prijedlog novog Zakona o šumama sadrži jasnu

obvezu ovlašćivanja i licenciranja. Osnivanje posebne agencije (Šumarska komora) kao javne ustanove ovlaštene za licenciranje potvrdilo bi interes države za šumarstvo i kvalitetan rad u šumarstvu.

Od Šumarskog fakulteta očekuje se istraživanje svih znanstveno-metodoloških gledišta licenciranja poduzetnika. Jednako tako visokoškolske i srednješkolske šumarske institucije u najskorije vrijeme trebaju uslužnim izvoditeljima i njihovim zaposlenicima ponuditi programe trajne izobrazbe, obučavanja i treninga.

Neophodno je postići veće uključivanje inženjera šumarstva i u taj segment šumarske djelatnosti. Samo oni imaju specijalistička znanja o svim dijelovima provedbe šumskih radova. Navedeno očekivanje u skladu je s europskim trendovima profiliranja izvoditelja koji će moći pružiti širok raspon usluga – od planiranja, pripreme, izvođenja, nadzora radova i dr. Sadašnji izostanak inženjera šumarstva u strukturi zaposlenika kod domaćih izvoditelja šumskih radova dovodi u pitanje ostvarivost željenog profila izvoditelja. Stoga je i vrlo upitna stručna razina izvođenja radova od strane ‘novoafirmiranih’ izvoditelja.

Licenciranje će neizbjegno za posljedicu imati povećanje cijene usluga koje rastu s povećanjem razine stručnosti osoblja, tehničkih sredstava, sigurnosnih mjera i socijalnih standarda. No, ako je cilj razviti kvalificirane izvoditelje, a time i kvalitetniji rad u šumarstvu, ono postaje jednim od imperativa šumarske politike. Ukupni učinci sigurno će nadmašiti investicije, a licenciranje valja ponajprije promatrati kao dugoročno višestruko isplativu investiciju, a ne trošak.

U tom smislu dizajn, razvoj i provođenje programa priznavanja izvoditelja šumskih radova predstavljaju značajne izazove za sve strukture šumarstva jedne zemlje. Ako su dobro oblikovani programi licenciranja, predstavljaju značajan doprinos gospodarenju šumama, ali i razvoju pozitivnog stava struke i najšire javnosti prema uključivanju uslužnih izvoditelja u djelatnost šumarstva.

6. ZAKLJUČCI – Conclusions

Slijedom provedenih istraživanja donose se sljedeći zaključci:

1. S pozicije potrebe za profesionalnom regulacijom uslužnog izvođenja šumskih radova predložen je dvostupanjski model potvrđivanja izvoditelja koji kao obavezne programe uključuje:
 - Ovlašćivanje izvođenja šumskih radova – *registracija*
 - Ocjenjivanje kvalificiranosti i sposobnosti izvođenja šumskih radova – *licenciranje*
2. Ovlašćivanjem izvođenja šumskih radova svi se izvoditelji stavljuju u jednaku startnu poziciju što se tiče njihovog pravnog položaja, prava i obveza te se uvodi finansijska disciplina u njihov rad, posebice u dijelu obveza prema zaposlenicima i državi.
3. Ocjenjivanjem kvalificiranosti i sposobnosti izvođenja šumskih radova tj. licenciranjem prema strukovno usvojenim kriterijima, utvrđuje se sposobnost izvoditelja za stručno, djelotvorno i kvalitetno izvođenje radova u šumarstvu.
4. Osnovna (elementarna) jedinica potvrđivanja treba biti poduzetnička cjelina koju čini najmanje jedno specifično sredstvo rada i jedan stalno zaposleni radnik. Uz ispunjavanje ostalih propisanih uvjeta stječe se *strukovna potvrda – licenca* koja izvoditelje čini kvalificiranim u natjecanju za izvođenje šumskih radova u hrvatskome šumarstvu.
5. Licenciranjem je uz elementarne strukovne kvalifikacije (razdvajanje ne/kvalificiranih izvoditelja)

neophodno utvrditi i razinu poslovne sposobnosti izvoditelja:

licenca I. vrste – izvoditelj ispunjava samo minimalne uvjete za izvođenje šumskih radova (1 zaposleni + 1 tipično radno sredstvo)

licenca II. vrste – izvoditelj uz minimalne ispunjava i dodatne uvjete (5 zaposlenih + 3 tipična radna sredstva + voditelj posla u zvanju šumarski tehničar)

licenca III. vrste – izvoditelj uz minimalne ispunjava i dodatne uvjete (10 zaposlenih + 8 tipičnih radnih sredstava + voditelj posla u zvanju šumarski inženjer + šumarski tehničar)

6. Predloženi model licenciranja uslužnih izvoditelja šumskih radova oslanja se na strukovno poznate kriterije, institucije od strukovnog povjerenja i transparentne postupke koji jamče objektivno vrednovanje i nepristrano potvrđivanje izvoditelja kao jamstvo za stručno i kvalitetno, sigurno i ekološki svjesno, pravodobno i tehnološki učinkovito te konačno – ekonomski uspješno obavljanje radova u šumarstvu.
7. Konačna primjena licenciranja zahtjeva dotjerivanja i testiranje modela te ostvarivanje pretpostavki od kojih su najvažniji: zakonski okvir, pravni status, operativna tijela za provedbu i programi osposobljavanja.

LITERATURA – References

- Baumgart, P.U.R., K. Schneider, 2000: Umweltmanagement Systeme für Lohnunternehmer. AFZ Der Wald, Allgemeine Forst Zeitschrift für Waldwirtschaft und Umweltvorsorge 55 (15): 799–800.
- Craig, N., 2000: Managing Health and Safety in Forestry. Proceedings of 1st European Forest Entrepreneurs' Day, 16 September 2000, Celle, Germany, pp. 33–37.
- Dedinger, P., 2002: France – New safety and health law reinforces regulations on forestry contracting. Forworknet Update, December 2002, pp. 7.
- Geske, H., 2000: Training and education of forestry contractors. Proceedings of 1st European Forest Entrepreneurs' Day, 16 September 2000, Celle, Germany, pp. 33–37.
- Jakola, S., 2002: The situation of contract labour in Nordic countries (Report). Proceedings of 3rd European Forest Entrepreneurs' Day, 29 September, 2002, Edinburgh, Scotland, pp. 5.
- Kastenholz, E., 2002: Legal and formal prerequisites to enter the forestry contracting sector in each of the European Countries. Proceedings of 3rd European Forest Entrepreneurs' Day, 29 September, 2002, Edinburgh, Scotland, pp. 7.
- Košir, B., I. Winkler, M. Medved, 1996: Kriteriji za ocenjevanje kakovosti izvajalcev gozdnih del. Zbornik gozdarstva i lesarstva 51 (2): 7–26, Ljubljana.
- MacKay, D.G., P.V. Ellefson, C.R. Blinn, S.J. Tillmann, 1995: Timber harvester registration, certification, and licensing programs: a review of program status in Canada and the United States. Staff Paper Series Department of Forest Resources, University of Minnesota. No. 106, pp. 1–38.
- Martinić, I., T. Krem, 1997a: Šumarski poduzetnici u Njemačkoj – usporedba sa situacijom u Švedskoj. Meh. šumarstva 22 (1): 65–66.
- Martinić, I., T. Krem, 1997b: Poduzetnici u šumskim djelatnostima u dva francuska departmana. Meh. šumarstva 22 (1), pp. 66.
- Martinić, I., 1998: Stanje i razvoj izvođenja šumskih radova u Hrvatskoj neovisnim poduzetnicima. Meh. šumarstva 23 (1): 7–15.
- Pasquier, F., 2002: The situation of contract labour in central and western Europe. Report. Proceedings of 3rd European Forest Entrepreneurs' Day, 29 September, 2002, Edinburgh, Scotland, pp. 5–6.
- Šporčić, M., 2002: Ozljeđivanje radnika u hrvatskom šumrastvu tijekom razdoblja 1991–2000. Šumarski list 126 (5–6): 261–271, Zagreb.
- Šporčić, M., 2003: Uspostava modela potvrđivanja izvoditelja šumskih radova. Magistarski rad, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1–100.
- Šporčić, M., I. Martinić, 2004: Uslužni izvoditelji šumskih radova u Hrvatskoj. Šumarski list 128 (11–12): 633–648, Zagreb.
- Šporčić, M., 2005: Uvid u neka gledišta poduzetništva u šumarstvu Europe. Šumarski list 129 (5–6): 287–298, Zagreb.
- Vondra, V., I. Martinić, M. Zdjellar, 1997: Projekcija uzroka nerazvijenosti privatnog poduzetništva u šumskom gospodarstvu Hrvatske. Stuđija. Zavod za istraživanja u šumarstvu, Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, pp. 1–14.
- * "Hrvatske šume" p.o. Zagreb: Program razvoja (1991–2025).
- * Nacionalna šumarska politika i strategija (NN br. 120/03).
- * Pravilnik o temeljnim zahtjevima za traktore za poljoprivredu i šumarstvo (NN br. 75/01, 4/02)
- * Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih moraju izpolnjevati izvajalci del v gozdovih.-Ur.IRS št. 35–1398/94.

SUMMARY: This paper develops a model for licensing forest contractors, designed based on contracting practice in the Croatian forestry and on the experience of countries with developed forestry. The proposed model determines possible licensees, conditions for applying for a license, protocols and participants in the licensing procedure, legal framework and legal instruments, professional institutions and licensing bodies. Definition is given of formal conditions and qualification requirements that contractors have to meet so as to acquire the license. Along with the license, the contractor is also categorised according to his/her professional competence into an adequate license category. The proposed licensing model should ensure the creation of the first officially licensed and qualified forest contractors in Croatia.

Key words: forestry, forestry operation, forestry contractors, entrepreneurship, licensing